

מסורת
הש"ס

ביצה פרק ראשון ביצה

מ

עין משפט
גור מצוה

גלגל עיסה מערב י"ט מפריש ממנה חלה ב"ט. והע"ג דחנן לקמן (דף לו:) אלו הן מאוס שבות און מגביהן תרומות ומעשרות ב"ט והא נמי בתרומות דגן דמיא שהיה יכול להפרישה מערב י"ט אפילו הכי מפריש שלא גזרו על תרומת עיסה שהרי מותר לגלגלה ב"ט ולאפיהה כדי לאכול פת חמה:

גלגל עיסה מערב י"ט מפריש ממנה חלה ב"ט. פרש"י דהע"ג דחנן מגביהן תרומות ומעשרות ב"ט והא נמי בתרומות גורן דמיא שאח היה יכול להפריש מע"ט דהא מאתמול התחיל זמנה להפריש דחנן (חלה פ"ג) מחימתי חיוב חלה משגלגל אפילו הכי מפרישין לה שלא גזרו על תרומת עיסה שהרי מותר לגלגל ב"ט ולאפיהה כדי לאכול פת חמה ואלו מותר להפריש ממנה חלה כיון שב"ט נלושה ח"כ לא היה הפרשת חלה בכלל איסור הגבהת תרומה ואפי' כשגלגלה מבטור יום ע"ל דלפי הירושלמי ניהא דקמיירי שלא גמר הלישה מע"ט והע"ג דסוף סוף היה יכול להפריש מבטור יום משעת גלגול מכל מקום אחר שנגמרה הלישה ב"ט איה ליה כאלו נעשית כל הלישה ב"ט שרגילותה שלא להפריש חלה עד גמר הלישה ולעולם הפרשת חלה הוי בכלל הגבהת תרומה היכא דהיה לו להפריש מאתמול אבל לא מצי למימר דלמדי מחלק בין כסוי משום דגבי כסוי לא ממנע משמחת י"ט דחנן הכסוי מעכב האכילה אבל הפרשת חלה מעכב אכילה דהוה ח"ט דהא מיירי הכא בחולה לארץ כשלאמך בסמוך וח"כ איכא ולאחר קד מפריש דמשמע דליכא מאן דפליג בזה ובתוספתא פ"י דטעמא דרבה דמיירי בחולה לארץ ולא מחזי כמתקן כיון שגלגלו הכי יוכל לאכול אבל בא"י מודה רבה ואין נראה דמשמע בסמוך דלא סייך כלל לומר זה הטעם דקאמר מי לא מודה שמואל שאם קרא וכו' ח"כ כיון דשם חלה עליה מיחזי כמתקן ומשמע לפי הלשון

ס"ד א מ"י פ"ג חל"י
 י"ט הלכה ח סג
 לאין ע"כ מ"ט פ"ג ח"א
 ס"י ת"ק ס"ט פ"ג ג'
 ס"ד ב מ"י פ"ג חל"י
 כ"ט הלכה ח סג
 מ"ט פ"ג י"ד ס"י סג
 ס"ד ג מ"י פ"ג חל"י
 חל"י י"ט הלכה ח סג
 ס"ט פ"ג ח"א ס"י ת"ק
 ס"ט פ"ג ד'
 ס"ד ה ו מ"י פ"ג חל"י
 חל"י סג חל"י
 כ"ט הלכה ח סג
 ס"ט פ"ג ח"א ס"י ת"ק
 ח"א ס"י פ"ג ס"ט פ"ג

רבינו חננאל

גלגל עיסה מערב י"ט מפריש ממנה חלה ב"ט והא נמי בתרומות גורן דמיא שהיה יכול להפריש מע"ט דהא מאתמול התחיל זמנה להפריש דחנן (חלה פ"ג) מחימתי חיוב חלה משגלגל אפילו הכי מפרישין לה שלא גזרו על תרומת עיסה שהרי מותר לגלגל ב"ט ולאפיהה כדי לאכול פת חמה ואלו מותר להפריש ממנה חלה כיון שב"ט נלושה ח"כ לא היה הפרשת חלה בכלל איסור הגבהת תרומה ואפי' כשגלגלה מבטור יום ע"ל דלפי הירושלמי ניהא דקמיירי שלא גמר הלישה מע"ט והע"ג דסוף סוף היה יכול להפריש מבטור יום משעת גלגול מכל מקום אחר שנגמרה הלישה ב"ט איה ליה כאלו נעשית כל הלישה ב"ט שרגילותה שלא להפריש חלה עד גמר הלישה ולעולם הפרשת חלה הוי בכלל הגבהת תרומה היכא דהיה לו להפריש מאתמול אבל לא מצי למימר דלמדי מחלק בין כסוי משום דגבי כסוי לא ממנע משמחת י"ט דחנן הכסוי מעכב האכילה אבל הפרשת חלה מעכב אכילה דהוה ח"ט דהא מיירי הכא בחולה לארץ כשלאמך בסמוך וח"כ איכא ולאחר קד מפריש דמשמע דליכא מאן דפליג בזה ובתוספתא פ"י דטעמא דרבה דמיירי בחולה לארץ ולא מחזי כמתקן כיון שגלגלו הכי יוכל לאכול אבל בא"י מודה רבה ואין נראה דמשמע בסמוך דלא סייך כלל לומר זה הטעם דקאמר מי לא מודה שמואל שאם קרא וכו' ח"כ כיון דשם חלה עליה מיחזי כמתקן ומשמע לפי הלשון

גלגל עיסה מערב י"ט מפריש ממנה חלה ב"ט. פרש"י דהע"ג דחנן מגביהן תרומות ומעשרות ב"ט והא נמי בתרומות גורן דמיא שהיה יכול להפרישה מערב י"ט אפילו הכי מפריש שלא גזרו על תרומת עיסה שהרי מותר לגלגלה ב"ט ולאפיהה כדי לאכול פת חמה: און מפריש הימנה. ולא התירו להפריש חלה אלא בעיסה שנתגלגל ב"ט אבל זו היה לו להפריש מערב י"ט בתרומות דגן ופירות: (ג) חלה (ח"ל). חלה עורט"ל חלה שמרימין מן העיסה שבושה לארץ האיל והינה מן התורה דקיימא לן בקדושין (דף לו:) כל מטה התלויה בפירות הגדלים בארץ איש טוב טוב אלא בארץ: אכ"ל והוא. כל הפס ומשייר כדי חלה ומפרישה באחרונה אלמא הפרשהה שלא לצורך היא ולא היא הפרשה והמפריש ב"ט איש כמתקן דלמדי כשאר הגבהת תרומה דגזור בה רבנן מפני שגראה כמתקן: מי לא מודה שמואל. אע"פ שאיש לר"ך להפרישה שאם קרא עליה שם שחל עליה שם חלה ואסורה לזדים אלמא שם תרומה עליה ואיחא בכלל און מגביהן תרומות ומעשרות ב"ט: מתני' און מוליכין את הסולם. קס"ד סולם המיוחד לכך וניכר שהוא של שוכך ועממא דכ"ט (ג) מפרש בגמרא דאשרי. והע"ג שהוא בא ליטול גזולתו לשמחת י"ט: מחטן לחטון. בחוטו שוכך עלמו שכן דרך שוכך להיות טו מחיטות הרבה קן לכל זוג חוג וחטון לכל קן וקן: ג"מ' הרואה. שהוא מוליט לומר להטיח גגו הוא לר"ך והרי הוא עושה מלאכה ביום טוב: להטיח. שהו טחון גנותיהן בעיט לפי שלא היו משופטין אלא עשויין כמין הקרת עליה ומשמעין בהן לפיכך טחון אוחן ומשפטין הטיח לגד הכהלים שיוצו מימיהו שוככו מוכיח עליו. שוככו של סולם מוכיח שהוא ניכר שהוא של שוכך: מותר. שהרי אין אדם רואהו: והאמר רב יהודה אמר רב ט'. וקשיא דרב אדרב חנן והע"ג דרב אמרלא הוא מקשי מיניה מפני שרבן שג כנ בני הגולה היה בדורו חון משמואל: הנאי היא. איכא תנא דקאף טוחיה: שוטחן בחמה. מי שגשרו עליו בדרך בני גשמים שוטחן בחמה והן טבגין מחליהן: אבל לא כנגד הפס. שלא יאמרו כבסן בשבת אלמא מיד דמסום מראיה העין מותר במקום לעט: לימא רב דאמר כב"ט. לרב חנן קא פריך דאוקי לה בית הלל ברה"ר אפרי וברשות היחיד שרו ח"כ לרב חנן רב דאמר כל מקום שאסרו בו דאמר כב"ט בחתי' הא ודאי לא שביק ב"ה ועבד כב"ט ועל כרחק לבית הלל אפי' ברשות הרבים מותר משום דשוככו מוכיח עליו דאי ברה"ר אסור וברשות היחיד שרי לא הוא אמר רב להא שמעמא: הנאי היא. כלומר אמר לך רב חנן ודאי רב סבר דבית הלל אפילו ברה"ר שרו ופליג עלי ואנא דאמרי כי האי תנא דאמר שוטחן בחמה דלית ליה דרב והוא תנא מוקף בית הלל טוחיה דלא התירו אלא ברשות היחיד ורבי אליעזר ור"ש דסבירא להו כבס מוקף שריותא דבית הלל דמתניתין ואפי' ברה"ר דקא סברי שוככו מוכיח עליו וב"ט לית להו שוככו מוכיח עליו ואסרי אפי' בחדרי חדרים י"מ דלרב קא פריך ואמר לך רב הנאי היא ולאו מלאכה היא דמאי רבתייהו דרבי אליעזר ור' שמעון במקום בית הלל הא ב"ט נמי טובא הו ואין הלכה כמותן: מתניתין

[בבבבב כו.]
[ג]

[כמה סד:]
[קו:]
[פ"ו יב]

כמה סד קו:
[ג"ל אלעזר]

[ג"ל אלעזר]

דסבירא זו פשוטה ולכן נראה עיקר כדפי' (ע"ל דאפי' בא"י מותר רבה וחלוה דשמואל אסר אפי' בחו"ל ודודע דהא ודאי הירושלמי מיירי בא"י ואפילו הכי לא קא אסר אלא היכא דלש חבל ערם שרי דהייט גלגל ונראה דהלכה כרבה דהוא בתראה דוקא גלגל שלא עמרה לישה לגמרי דאי נגמרה לגמרי אפילו רבה מודה דחון מפרישין חתה ב"ט והכי (ד) נמי איחא בירושלמי כל הלש עיסה מע"ט און מפרישין חלה ב"ט וקאמר לש און ערם לא וה"פ דוקא לש דנגמרה מערב י"ט און מפרישין חבל ערם לא דלא נגמרה הלישה מערב י"ט מפריש והכא נמי מיירי בגלגל שהוא כמו ערם והיכא דשכח ולא הפריש מן הפס מע"ט קי"ל דלחל ח"ל חוכל והואך ואח"כ מפריש וח"כ ישייר מן הפס מכל אחד ואחד ואוכל השאר ולמחר יפריש חלה ור"ך שהיא גדולה כדי שיהיה לה הכרח אחר הפרשה דכתיב (נמדנר טו) ראשית דבעינן שיהו שירה ניכרין והיכא דלפיה עריבה מלאה עיסה מערב י"ט ושכח ולא הפריש חלה מערב י"ט ישייר פת אחת בשביל טולם עד למחר מפני שגבןן כ אחד חבל במזות בערב הפסח אם שכח ולא הפריש לר"ך לשייר מכל אחת ואחת מפני שגיבטן כל אחת ואחת בפני שלמה ולמחר יניח כל החמישות בכל אחד ומגפרן לחלה ויפריש מן כולם אחת ומיהו אם ירלה לעשות דבר קל יעשה מזה אחת ויאפה אותה ויערפס ויפריש [מאחת על] כל האחרות לגב חתה מפני שחיובה בא עכשו: אין מוליכין הסולם. חתה אפי' הכין חתם מאתמול מ"מ חתם בהו משום לידה כדאמרינן לקמן (דף כ"ד) הגד יוני שוכך [ויזני עליה] חיוב ו"ל דמיירי בקטנים שלא פרחו:

דסבירא זו פשוטה ולכן נראה עיקר כדפי' (ע"ל דאפי' בא"י מותר רבה וחלוה דשמואל אסר אפי' בחו"ל ודודע דהא ודאי הירושלמי מיירי בא"י ואפילו הכי לא קא אסר אלא היכא דלש חבל ערם שרי דהייט גלגל ונראה דהלכה כרבה דהוא בתראה דוקא גלגל שלא עמרה לישה לגמרי דאי נגמרה לגמרי אפילו רבה מודה דחון מפרישין חתה ב"ט והכי (ד) נמי איחא בירושלמי כל הלש עיסה מע"ט און מפרישין חלה ב"ט וקאמר לש און ערם לא וה"פ דוקא לש דנגמרה מערב י"ט און מפרישין חבל ערם לא דלא נגמרה הלישה מערב י"ט מפריש והכא נמי מיירי בגלגל שהוא כמו ערם והיכא דשכח ולא הפריש מן הפס מע"ט קי"ל דלחל ח"ל חוכל והואך ואח"כ מפריש וח"כ ישייר מן הפס מכל אחד ואחד ואוכל השאר ולמחר יפריש חלה ור"ך שהיא גדולה כדי שיהיה לה הכרח אחר הפרשה דכתיב (נמדנר טו) ראשית דבעינן שיהו שירה ניכרין והיכא דלפיה עריבה מלאה עיסה מערב י"ט ושכח ולא הפריש חלה מערב י"ט ישייר פת אחת בשביל טולם עד למחר מפני שגבןן כ אחד חבל במזות בערב הפסח אם שכח ולא הפריש לר"ך לשייר מכל אחת ואחת מפני שגיבטן כל אחת ואחת בפני שלמה ולמחר יניח כל החמישות בכל אחד ומגפרן לחלה ויפריש מן כולם אחת ומיהו אם ירלה לעשות דבר קל יעשה מזה אחת ויאפה אותה ויערפס ויפריש [מאחת על] כל האחרות לגב חתה מפני שחיובה בא עכשו: אין מוליכין הסולם. חתה אפי' הכין חתם מאתמול מ"מ חתם בהו משום לידה כדאמרינן לקמן (דף כ"ד) הגד יוני שוכך [ויזני עליה] חיוב ו"ל דמיירי בקטנים שלא פרחו:

והאמר רב יהודה אמר רב. אף על גב דרב היה אמרלא חן משמואל חן סברא *דרב חנן פליג עליה: **ורב** כבית שמאי. רב לא יאמר הכי דלא יאמר דלא כהלכתא אלא יאמר דב"ה לא יאמר רב חנן אמר לך אין הכי נמי דרב סבר דבית הלל שרו ברה"ר ופליג עלי ואנא דאמרי כי היא תנא דשוטחן דלית ליה דרב והואך תנא מוקף לה בית הלל טוחיה דלא התירו אלא ברשות היחיד שרו ח"כ לרב חנן רב דאמר כל מקום שאסרו בו דאמר כב"ט בחתי' הא ודאי לא שביק ב"ה ועבד כב"ט ועל כרחק לבית הלל אפילו ברה"ר שרו ופליג עלי ואנא דאמרי כי האי תנא דאמר שוטחן בחמה דלית ליה דרב והוא תנא מוקף בית הלל טוחיה דלא התירו אלא ברשות היחיד ורבי אליעזר ור"ש דסבירא להו כבס מוקף שריותא דבית הלל דמתניתין ואפי' ברה"ר דקא סברי שוככו מוכיח עליו וב"ט לית להו שוככו מוכיח עליו ואסרי אפי' בחדרי חדרים י"מ דלרב קא פריך ואמר לך רב הנאי היא ולאו מלאכה היא דמאי רבתייהו דרבי אליעזר ור' שמעון במקום בית הלל הא ב"ט נמי טובא הו ואין הלכה כמותן: מתניתין

גלגל עיסה מערב י"ט מפריש ממנה חלה ב"ט והא נמי בתרומות גורן דמיא שהיה יכול להפריש מע"ט דהא מאתמול התחיל זמנה להפריש דחנן (חלה פ"ג) מחימתי חיוב חלה משגלגל אפילו הכי מפרישין לה שלא גזרו על תרומת עיסה שהרי מותר לגלגל ב"ט ולאפיהה כדי לאכול פת חמה ואלו מותר להפריש ממנה חלה כיון שב"ט נלושה ח"כ לא היה הפרשת חלה בכלל איסור הגבהת תרומה ואפי' כשגלגלה מבטור יום ע"ל דלפי הירושלמי ניהא דקמיירי שלא גמר הלישה מע"ט והע"ג דסוף סוף היה יכול להפריש מבטור יום משעת גלגול מכל מקום אחר שנגמרה הלישה ב"ט איה ליה כאלו נעשית כל הלישה ב"ט שרגילותה שלא להפריש חלה עד גמר הלישה ולעולם הפרשת חלה הוי בכלל הגבהת תרומה היכא דהיה לו להפריש מאתמול אבל לא מצי למימר דלמדי מחלק בין כסוי משום דגבי כסוי לא ממנע משמחת י"ט דחנן הכסוי מעכב האכילה אבל הפרשת חלה מעכב אכילה דהוה ח"ט דהא מיירי הכא בחולה לארץ כשלאמך בסמוך וח"כ איכא ולאחר קד מפריש דמשמע דליכא מאן דפליג בזה ובתוספתא פ"י דטעמא דרבה דמיירי בחולה לארץ ולא מחזי כמתקן כיון שגלגלו הכי יוכל לאכול אבל בא"י מודה רבה ואין נראה דמשמע בסמוך דלא סייך כלל לומר זה הטעם דקאמר מי לא מודה שמואל שאם קרא וכו' ח"כ כיון דשם חלה עליה מיחזי כמתקן ומשמע לפי הלשון

* ד' רביט סג
 דאמר וקשיק ק"ל אליכא
 כה"ל דכ"ט פ"ג יב